

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 116/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych služieb v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 152/2020 Z. z. (ďalej len „návrh nariadenia“) sa predkladá, vzhľadom na pretrvávajúcu mimoriadnu situáciu vyhlásenú v súvislosti s ochorením COVID-19, v súlade so splnomocňovacím ustanovením § 104a ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 89/2020 Z. z. (ďalej len „zákon“).

Návrhom nariadenia sa pri poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby podľa § 77 zákona (ďalej aj ako len „FPP“), poskytovaného neverejným poskytovateľom sociálnych služieb v rozsahu pôsobnosti obce a vyššieho územného celku podľa zákona, na rozdiel od doterajšej právnej úpravy novo upravuje odchýlka od zákona od podmienok poskytovania tohto finančného príspevku (odchýlka od § 75 ods. 15 zákona).

Táto novo ustanovená odchýlka sa vzťahuje len na dobu trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 (do doby trvania tejto situácie alebo stavu, ktorý z nich bude trvať najdlhšie) (ďalej len „mimoriadna situácia“). Zároveň je však ustanovená podmienka uplatňovania tejto novo ustanovenej odchýlky len do konca rozpočtového roku 2022 - to znamená, že keby trvala mimoriadna situácia aj po roku 2022, tak by sa táto odchýlka po uplynutí rozpočtového roku 2022 už neuplatňovala - to znamená, že § 75 ods. 15 zákona by sa uplatňoval už bez tejto odchýlky. Ak by mimoriadna situácia skončila skôr ako sa skončí rozpočtový rok 2022, tak by sa táto odchýlka vzťahovala len do konca tejto mimoriadnej situácie.

Odchýlka od § 75 ods. 15 zákona ustanovená v doterajšej právnej úprave, spočívajúca v rozšírení tzv. tolerovanej neprítomnosti prijímateľov sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb, bez jej vplyvu na trvanie nároku na poskytovanie FPP, sa vzťahovala výlučne na počet prijímateľov sociálnej služby (bez väzby na konkrétnych prijímateľov), ktorým sa ku dňu vyhlásenia mimoriadnej situácie (k 12. marcu 2020) poskytovala sociálna služba neverejným poskytovateľom sociálnej služby (t.j. na počet „zazmluvnených“ prijímateľov sociálnej služby k 12. marcu 2020, to znamená na počet prijímateľov sociálnej služby s uzatvorenou zmluvou o poskytovaní sociálnej služby k 12. marcu 2020) s finančnou podporou poskytovanej sociálnej služby na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní FPP.

Zámerom takto koncipovanej právnej úpravy bolo čiastočne eliminovať nepriaznivé ekonomické dôsledky súvisiace najmä s aktuálnou mimoriadnou situáciou vyvolanou faktickou a pretrvávajúcou neprítomnosťou prijímateľov sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb spojenej s prerušením, resp. ukončením prijímania sociálnej služby (z dôvodu obavy o

svoj život a zdravie pri pobyte v kolektívnom zariadení), a na druhej strane zabezpečiť realizáciu verejného záujmu na udržaní zdrojového zabezpečovania kontinuity poskytovania sociálnych služieb fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby, počas trvania nepriaznivej epidemiologickej situácie a bezprostredne po jej ukončení.

V reakcii na aktuálny vývoj mimoriadnej situácie v súvislosti s ochorením COVID- 19 a jeho reálnym vplyvom na „neobsadenosť miest“ v zariadeniach sociálnych služieb s pobytovou formou tejto sociálnej služby a s ambulantnou formou tejto sociálnej služby sa návrhom nariadenia upúšťa od spôsobu uplatňovania odchýlky od posudzovania neprítomnosti prijímateľov sociálnej služby v zariadení, a s tým súvisiacej povinnosti poskytovateľov vrátiť pomernú časť vyplateného FPP za takéto neposkytovanie sociálnej služby pre neprítomnosť prijímateľa sociálnej služby v zariadení.

Vzhľadom na dlhodobosť trvania mimoriadnej situácie súvisiacej s ochorením COVID-19, mieru zaočkovanosti prijímateľov sociálnych služieb najmä v zariadeniach podmienených odkázanosťou, ako aj všetkých občanov SR proti ochoreniu COVID-19, ako aj v súvislosti s ďalšími opatreniami prijímanými za účelom zabránenia šírenia tohto ochorenia v zariadeniach sociálnych služieb a pri pretrvávajúcom reálnom dopyte cieľových skupín osôb po poskytovaní sociálnych služieb v zariadeniach, nie je účelné a efektívne naďalej zotrvať na doterajšej právnej úprave a rozsahu a úrovni odchýlky od posudzovania neprítomnosti prijímateľov sociálnej služby v zariadení, a s tým súvisiacej povinnosti poskytovateľov vrátiť pomernú časť vyplateného FPP.

Účelom návrhu nariadenia je teda reagovať na vývoj šírenia ochorenia COVID- 19 a jeho reálny a preukázateľný vplyv na neprítomnosť prijímateľov sociálnej služby v zariadení uplynutím času, najmä minimalizovať a zadresniť odchýlky od posudzovania tejto neprítomnosti v zariadení na účely trvania nároku na poskytovanie FPP v plnej výške, a to vzhľadom na konkrétne podmienky v konkrétnom zariadení.

Návrh nariadenia

- odstraňuje odchýlku od zákona - odlišné posudzovanie neprítomnosti prijímateľov sociálnej služby pri pobytovej sociálnej službe v zariadení, miest na ktorých sa ku dňu vyhlásenia mimoriadnej situácie (k 12.03.2020) poskytovala sociálna služba na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, t.j. aj na tieto miesta sa bude vzťahovať § 75 ods. 15 zákona („tolerovaná neprítomnosť“ prijímateľa sociálnej služby v zariadení najviac 30 po sebe nasledujúcich dní bez jej vplyvu na výšku poskytovaného FPP),

- odstraňuje odchýlku od zákona - odlišné posudzovanie podmienok poskytovania FPP pri ambulantnej sociálnej službe v zariadení, t.j. na týchto miestach, na ktorých sa ku dňu vyhlásenia mimoriadnej situácie (k 12.03.2020) poskytovala sociálna služba na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, ak poskytovateľ tejto sociálnej služby prostredníctvom svojich zamestnancov poskytuje sociálnu službu v domácom prostredí prijímateľa sociálnej služby alebo poskytuje týmito zamestnancami sociálne poradenstvo, pomoc pri zabezpečení nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných

potrieb alebo pomoc pri nevyhnutných úkonoch sebaobsluhy fyzickej osobe v dôchodkovom veku alebo s ťažkým zdravotným postihnutím

- novo sa ustanovuje odchýlka od zákona (§ 75 ods. 15 zákona) pri tzv. tolerovanej neprítomnosti prijímateľov sociálnej služby v zariadení, bez jej vplyvu na trvanie nároku na poskytovanie FPP, ktorá bude viazaná na v konkrétnom zariadení preukázaný dôvod neprítomnosti prijímateľa sociálnej služby, ktorý súvisí s výskytom a šírením ochorenia COVID- 19 v tomto konkrétnom zariadení a zároveň sa prejaví v preukázateľnom náraste počtu dní neprítomnosti prijímateľov sociálnej služby alebo neobsadených miest, ktorý súvisí s výskytom a šírením ochorenia COVID- 19 v tomto konkrétnom zariadení. Takto koncipovaná odchýlka predstavuje „určitú čiastočnú kompenzáciu“ zohľadňujúcu v rámci podmienok zúčtovania vyplateného finančného príspevku zvýšené náklady a výpadky príjmov z platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu vzniknuté v dôsledku preukázateľného výskytu a šírenia ochorenia COVID- 19 v konkrétnom zariadení a jeho preukázateľného vplyvu na nárast počtu dní neprítomnosti prijímateľov sociálnej služby v zariadení, resp. neobsadených miest v tomto zariadení.

Legitímnym dôvodom na ustanovenie tejto „odchýlky“ je objektívna prekážka spočívajúca v dôsledkoch mimoriadnej situácie na reálnu možnosť „zazmluvňovania neobsadených miest“, ktorou je v konkrétnom zariadení preukázaný výskyt a šírenie ochorenia COVID- 19, a to u prijímateľov sociálnej služby v zariadení alebo u zamestnancov v zariadení. V rámci kapacity zariadenia je totiž potrebné napr. vyčlenenie priestorov obytných miestností na nevyhnutné preventívne oddelenie od ostatných prijímateľov sociálnej služby, ako aj priestorov obytných miestností na izoláciu prijímateľa sociálnej služby z dôvodu ochorenia COVID-19, v rámci personálneho zabezpečenia poskytovanej sociálnej služby v zariadení je totiž prechodné reálne zníženie disponibilného personálu zabezpečujúceho nevyhnutnú „obslužnosť“ prijímateľov sociálnej služby, neprejavovanie záujmu o reálne začatie poskytovania sociálnej služby v zariadení s nariadenými karanténymi opatreniami.

Právnu úpravou v návrhu nariadenia sa zabezpečí adresnosť, efektívnosť a účelnosť vynakladaných prostriedkov z rozpočtu obce a rozpočtu vyššieho územného celku na spolufinancovanie sociálnych služieb poskytovaním FPP, a to s prihliadnutím na reálnu nemožnosť konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb obsadiť miesta v konkrétnych podmienkach nimi prevádzkovaných zariadení, vyvolanú reálnym výskytom a šírením ochorenia COVID- 19 v konkrétnom zariadení.

Navrhovaná účinnosť predkladaného návrhu nariadenia je 1. apríla 2022 vzhľadom na to, aby nová právna úprava, reflektovala na možný mechanizmus vyplácania a súvisiaceho štvrtročného zúčtovávania tohto finančného príspevku.

Návrh nariadenia je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, inými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie. Návrh nariadenia nebol predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh nariadenia v súlade s doložkou vybraných vplyvov bude mať vplyv na rozpočet obce a rozpočet vyššieho územného celku, nebude mať vplyv na životné prostredie, ani vplyv na informatizáciu, podnikateľské prostredie, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu a ani vplyv na služby verejnej správy pre občana.